

Планування регіонального розвитку: держава – регіони – громади.

Анатолій Ткачук, Інститут громадянського суспільства

Враховуємо реалії

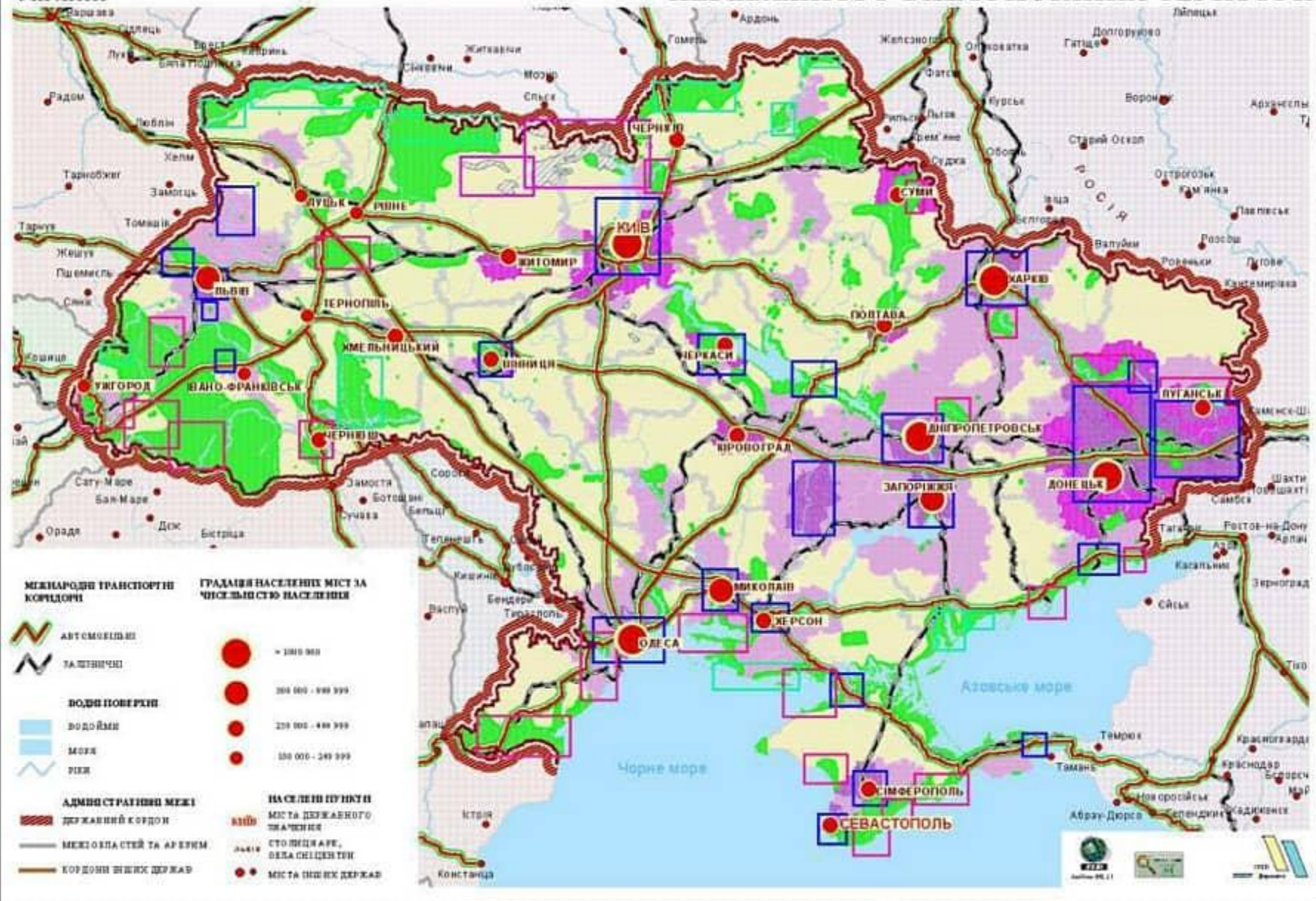
- Так, як було колись уже не буде.
- Україна сьогодні у війні і поки що не відомо коли і як вона завершиться.
- Окуповано близько 20% української території.
- Зруйновано основні індустріальні міста та захоплено промислово розвинені території.
- Україна перестала бути транзитною територією.
- Різко та не рівномірно скоротилась кількість населення та змінилась статевовікова піраміда.
- Україна набула статусу кандидата у члени ЄС.
- В Україні ухвалено багато різних стратегій

**ГЕНЕРАЛЬНА СХЕМА
ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ
УКРАЇНИ**

**ПЛАНУВАЛЬНА СТРУКТУРА ТА ВИДИ
ПЕРЕВАЖНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЇ**

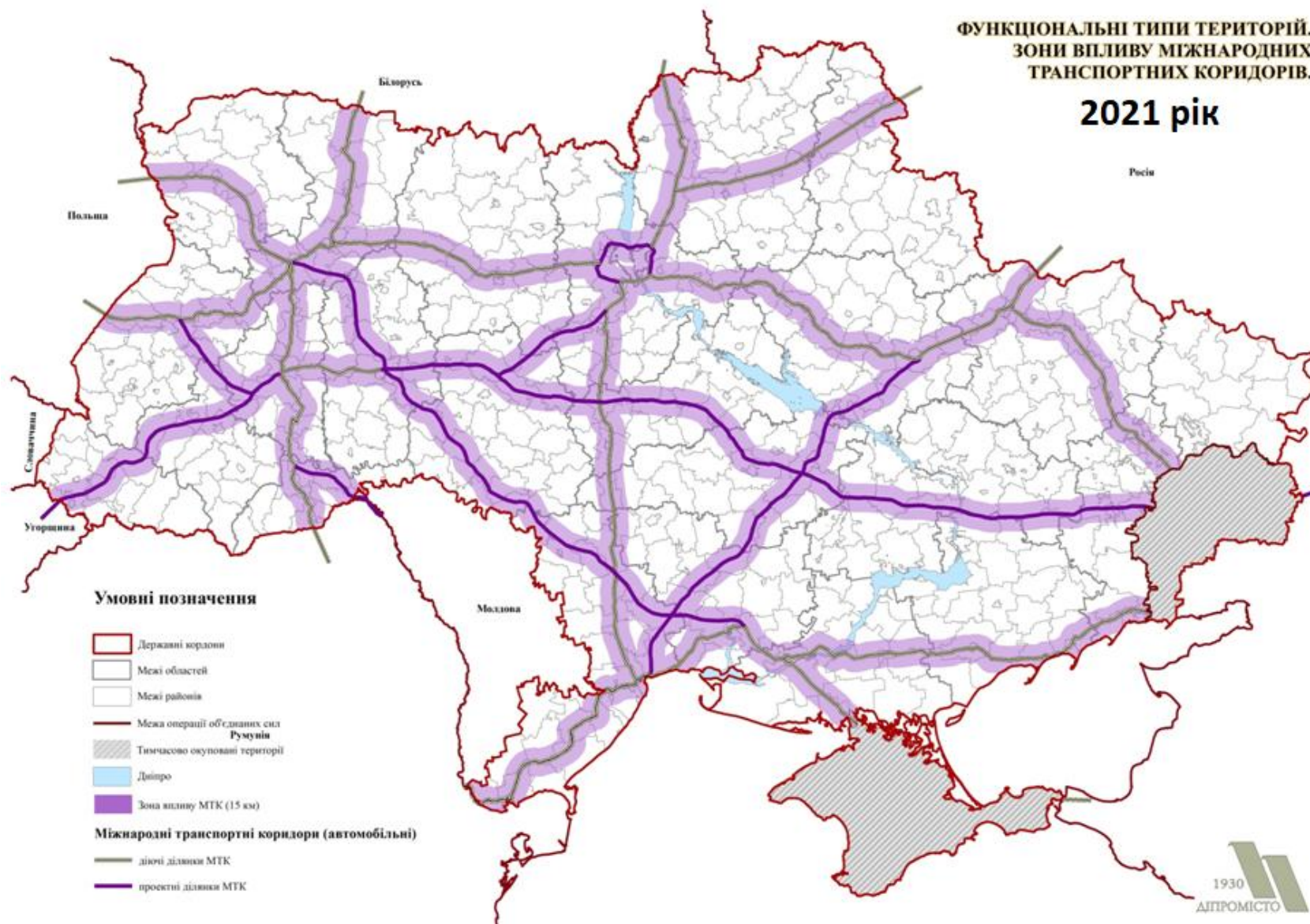
Україна 2002

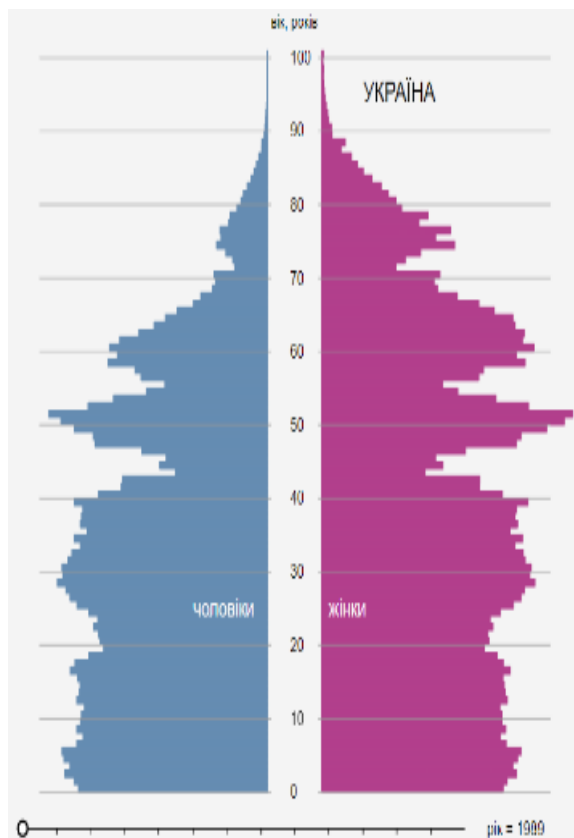
ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТИПИ ТЕРИТОРІЙ.
ЗОНИ ВПЛИВУ МІЖНАРОДНИХ
ТРАНСПОРТНИХ КОРИДОРІВ.

2021 рік

Україна 2021

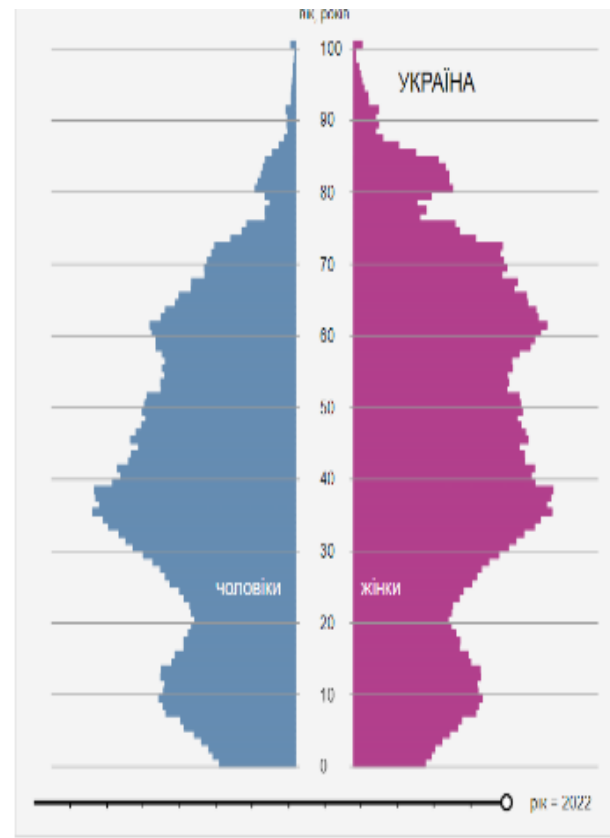
Статеві-вікові піраміди 1989, 2022

Чисельність постійного населення
(на 12.01.1989)

РІК: 1989 Всього осіб:
чоловіки: 23745108
жінки: 27706926
разом: 51452034
співвідношення ж/ч: 1,167

Вік: 2
чоловіки: 397772
жінки: 381864
разом: 779636
співвідношення ж/ч: 0,96

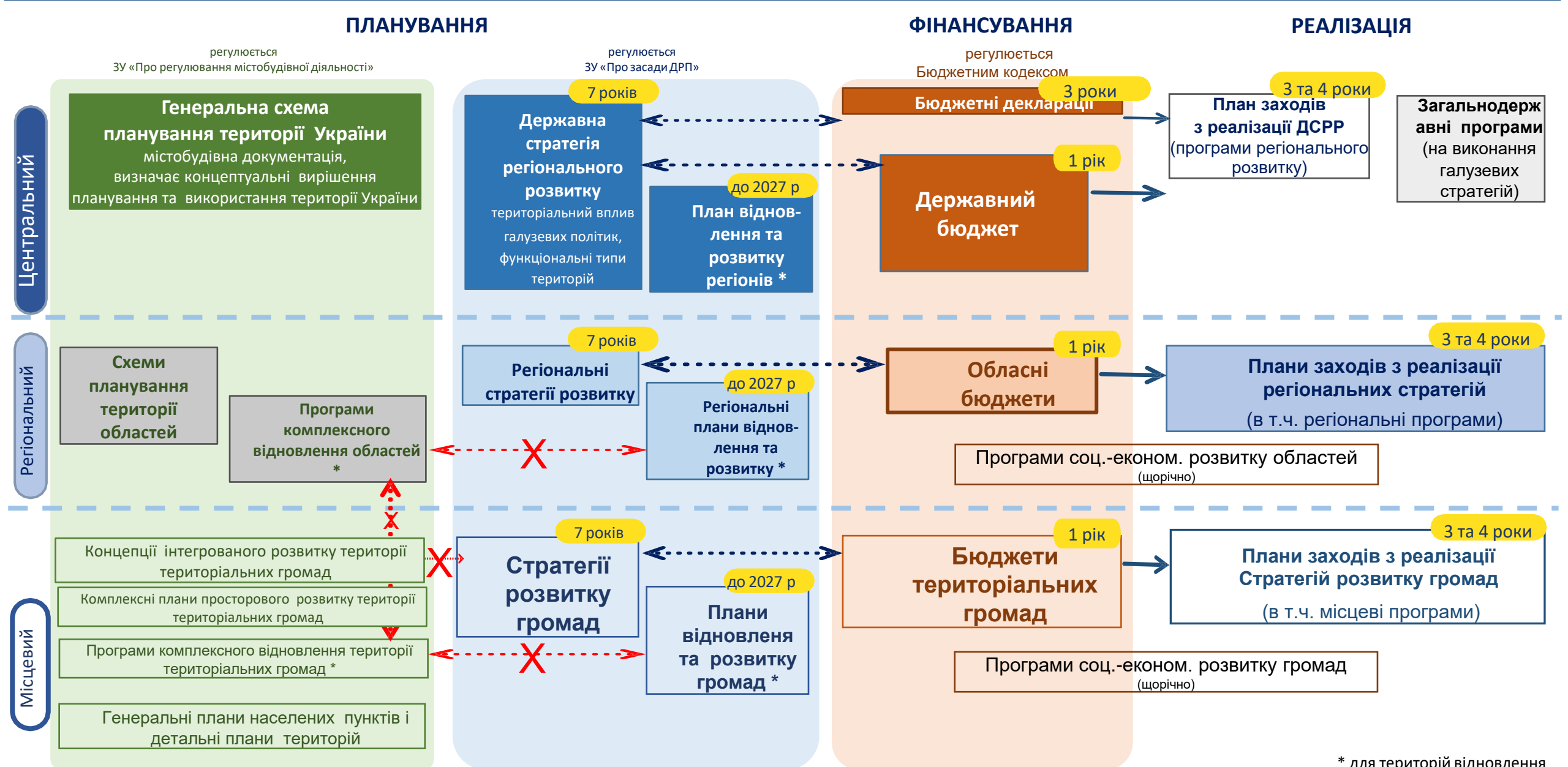

Чисельність постійного населення
(на 1 січня відповідного року)

РІК: 2022 Всього осіб:
чоловіки: 19006979
жінки: 21990719
разом: 40997698
співвідношення ж/ч: 1,157

Вік: 0
чоловіки: 370680
жінки: 354974
разом: 725654
співвідношення ж/ч: 0,96

*Україна (2022)
Без урахування тимчасово окупованої території Автономії Республіки Крим і м. Севастополя
Розрахунки (оцінки) чисельності населення здійснено на основі наявних адміністративних даних щодо державної реєстрації народження і смерті та зміни реєстрації місця проживання.

* для територій відновлення

Проблема 1. Хаос планувальних документів

Проблема 2. Галузеві стратегії не мають територіальної основи.
ДСРР не оперує простором для галузевих стратегій.
Оперативні цілі і завдання ДСРР не розкривають Стратегічні цілі

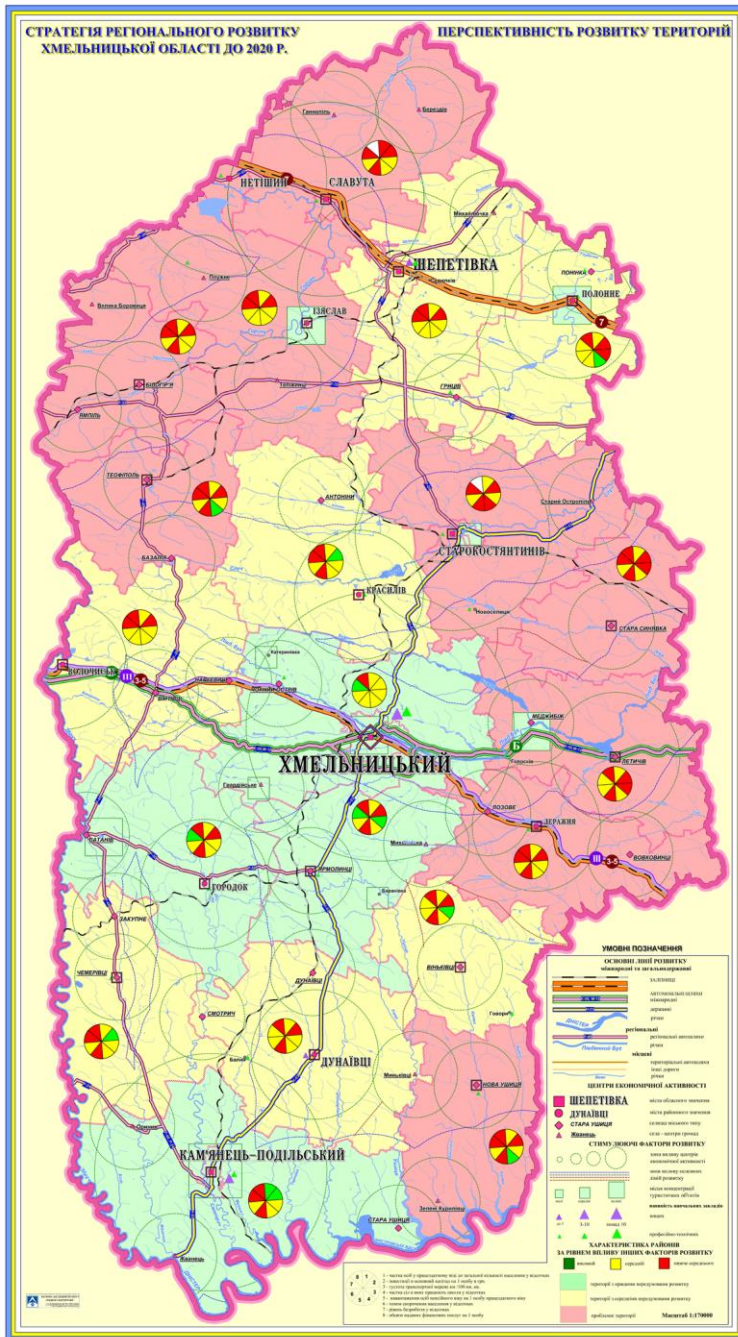

Проблема 3.
Макрорегіони
реально є.
Юридично вони не
встановлені

Проблема 4. Регіональні стратегії та стратегії розвитку територіальних громад не оперують територіальною основою, вони в основному будуються на галузевому підході.

Приклад з минулого.
Одна з карт створена при підготовці Стратегії розвитку Хмельницької області в 2011 році. Тут видно зони впливу окремих міст, території з різним рівнем розвитку.

Проблема 5. ФТТ в законі про ЗДРП не є досконалыми
ПОЛІТИКА ЗГУРТОВАНOSTІ ЄС зорієнтована на підтримку
різних типів територій. Це підказка для нас.

«Стаття 174. З метою сприяння загальному гармонійному розвитку
Союз розробляє та провадить дії, що ведуть до зміцнення його
економічної, соціальної та територіальної згуртованості.

Зокрема, Союз спрямовує свою діяльність на зменшення
диспропорцій між рівнями розвитку різних регіонів та відсталих
регіонів, що перебувають у найменш сприятливих умовах.

Серед зазначених регіонів особливу увагу слід приділяти *сільській місцевості, територіям під впливом промислової трансформації, регіонам, що страждають від суворих та постійних природних або демографічних вад, таким як регіони крайньої півночі з дуже низькою щільністю населення, а також островним, прикордонним та гірським територіям.»*

Що робити?

В принципі багато розроблено і готово до втілення після додаткового обговорення та узгодження.

ДСРР2027 оновити? ДСРР2035 зробити стрункою і практично орієнтованою. Приклад, як це може виглядати.

Стратегічна ціль I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах
Оперативна ціль I.1. Забезпечити транспортну, інформаційну, культурну та економічну зв'язність усіх регіонів зі столицею

Завдання	Результат (продукт)	Цільовий показник ¹⁷
Завдання 1. Спроекувати, збудувати та запустити швидкісні залізничні магістралі : Київ – Львів, Київ – Харків, Київ – Дніпро, Київ – Одеса.	1. Запущено швидкісні залізничні маршрути	1) Скорочено час перебування в дорозі (на маршрутах) на 30% ¹⁸
Завдання 2. Перевести на евроколію залізничні маршрути з України в країни сусіди ЄС.	1. Прокладено евроколію з Києва до Чопа	1) Обсяг пасажирських перевезень зріс на 20% та вантажних на 15%
Завдання 3. Зменшити диспропорції в якості середньої освіти між регіонами.	1. Частка учнів, що беруть участь в ЗНО між регіонами не відрізняється більше ніж на 10%	1) Середній бал ЗНО між регіонами не відрізняється більш ніж на 10%
Завдання 4. Створити культурно-історичний, мистецький центр українських регіонів у м. Києві, (виставковий, мистецький, діловий – представництва регіонів)	1. У Києві відкрито культурно-історичний, мистецький центр українських регіонів	1) Кількість подій загальноукраїнського характеру, що відбуваються у центрі не менше 12 на рік
Завдання 5. Створити інтермодальну мережу	1. У київській агломерації діє інтермодальна	1) Зменшено кількості заторів на в'їзді в Київ на 50%

Оперативна ціль 1.2. Забезпечити транспортну, інформаційну, культурну та економічну зв'язність усіх територіальних громад регіону з його адміністративним центром		
Завдання 1. Розробити приміські інтермодальні маршрути швидкісного громадського транспорту, що забезпечують доступність територій до центру кожного регіону.	1. Створені приміські інтермодальні маршрути швидкісного громадського транспорту	1) Час доїзду до обласних центрів з територіальних громад скоротився на 30%
Завдання 2. Вирівняти якість середньої освіти між територіальними громадами регіону, міськими та сільськими школами	1. Частка учнів, що беруть участь в ЗНО між ТГ у регіоні не відрізняється більше ніж на 10%	1) Середній бал ЗНО між ТГ регіону не відрізняється більш ніж на 10%
Завдання 3. Підтримати співробітництво ТГ в межах регіонів у сфері освіти, культури та туризму, ЖКГ, управління ТПВ, спорту тощо.	1. Зріс рівень співробітництва ТГ у сфері освіти, культури, туризму, ЖКГ, управління ТПВ, спорту тощо	1) Збільшено кількість ТГ, що беруть участь у співробітництві 2) Зріс рівень задоволеності жителів ТГ якістю освітніх та культурних послуг, послуг ЖКГ, управління ТПВ, спорту, кількість нових туристичних маршрутів/продуктів у регіоні

Оновити переліки та зміст ФТТ в Україні

ДФЄС, стаття 174	Чинний закон про ЗДРП	Пропозиції ІГС
Сільські території		Сільські території (приміські, у несприятливих умовах)
З суворими та постійними демографічними вадами	Території відновлення	Уражені території
З суворими та постійними кліматичними вадами	Території з особливими умовами для розвитку	<i>Це не окремий ФТТ, а родове поняття</i>
Під впливом промислової трансформації		Території під впливом промислової трансформації
Прикордонні		Прикордонні території у несприятливих умовах
Гірські, острівні		Гірські території
Крайня північ з низькою щільністю населення		
	Регіональні полюси зростання	Регіональні полюси зростання
	Території сталого розвитку	<i>Пропонуємо виключити</i>
		Міські агломерації Обласні урбаністичні центри

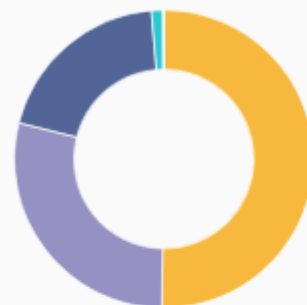
Приклад: агломерація та РПЗ у Одеській області

Структура бюджету

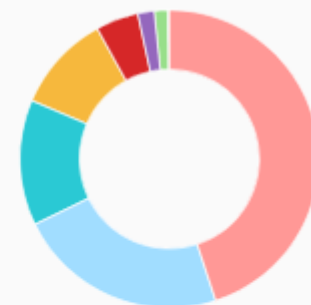
Ізмаїльська ТГ

за доходами

Категорія	Сума (грн.)	Відсоток
РАЗОМ	789 081 914.44	100%
Податкові надходження	396 269 456.10	50.22%
Неподаткові надходження	156 192 719.78	19.79%
Доходи від операцій з капіталом	9 705 366.44	1.23%
Офіційні трансферти	226 107 372.12	28.65%
Цільові фонди	807 000.00	0.10%

за видатками

Категорія	Сума (грн.)	Відсоток
РАЗОМ	727 177 005.36	100%
Загальнодержавні функції	76 920 412.77	10.58%
Громадський порядок, безпека та життєві умови	879 528.35	0.12%
Економічна діяльність	99 263 834.72	13.65%
Охорона навколишнього середовища	512 778.00	0.07%
Житлово-комунальне господарство	165 615 582.30	22.78%
Охорона здоров'я	10 438 707.26	1.44%
Духовний та фізичний розвиток	33 607 355.19	4.62%
Освіта	327 111 036.94	44.98%
Соціальний захист та соціальна допомога	12 827 769.83	1.76%

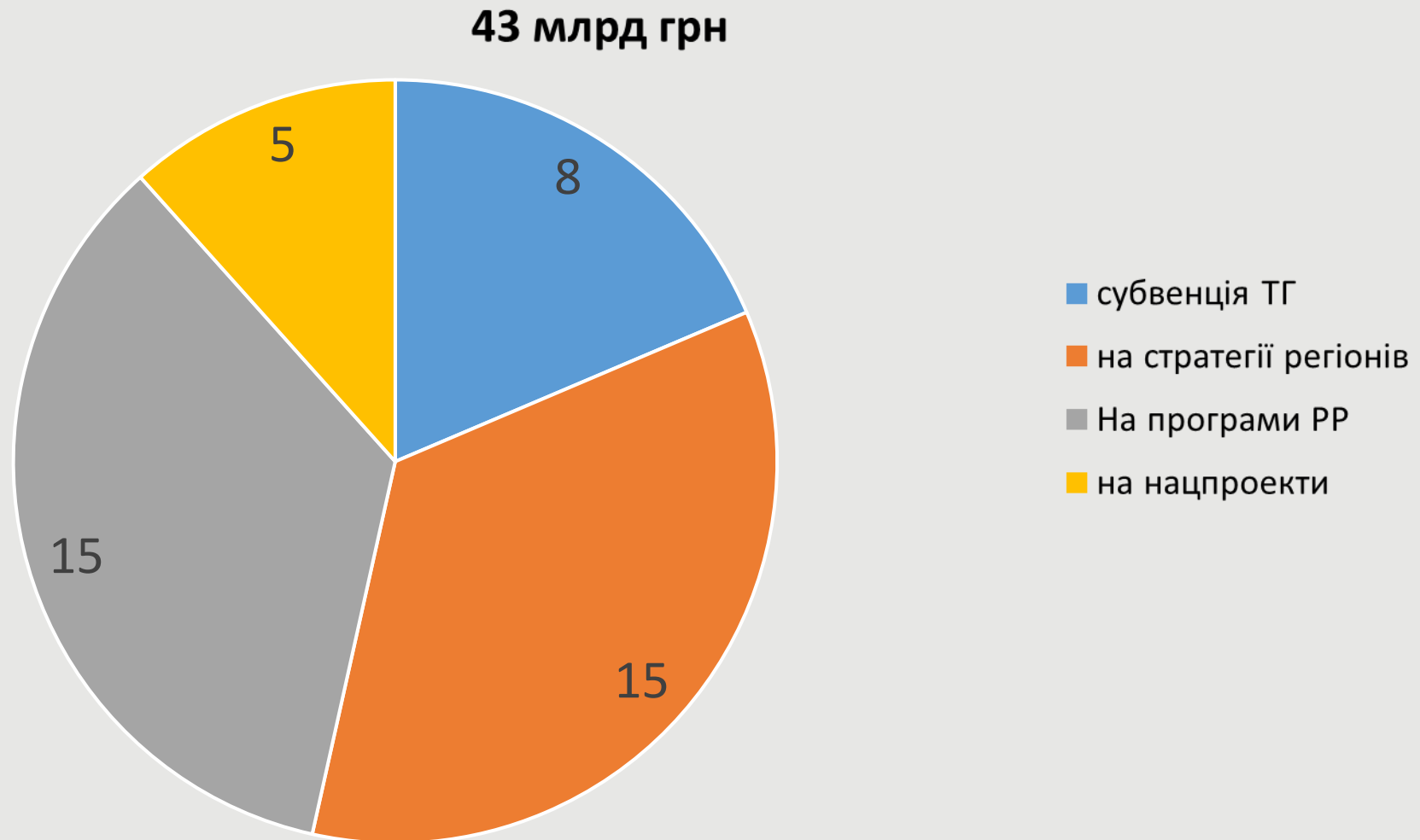
Спростити систему планувальних документів

Додатково потрібно:

1. Внести зміни в Регламент КМУ, передбачивши проведення аналізу територіального впливу проектів актів силами Мінрозвитку.
2. Виконати моделювання щодо визначення ФТТ за різними показниками.
3. Підготувати вимоги до «легкого варіанту» Генеральної схеми планування території України на період війни і повоєнного відновлення.
4. Переглянути вимоги щодо змісту плану просторового розвитку, який в нинішніх умовах є просто задорогим задоволенням для громад.
5. Зняти обов'язкову СЕО для проектів стратегій, передбачивши її обов'язковість для проектів.
6. Спробувати витратити кошти ЄС 1,5 млрд євро на регіональний розвиток за правилами, максимально подібними до європейських.

Можливий розподіл коштів бюджетної підтримки в рамках Ukraine Facility (1 млрд євро на потреби ТГ)

Дякую за увагу.
Більше матеріалів на сайті Інституту громадянського
суспільства

стратегічне планування

<https://www.csi.org.ua>